

Vold begået alene og sammen med andre

**Udviklingen i antallet af gerningspersoner
i voldssager 1980-2013**

**MARIA LIBAK PEDERSEN
JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR
JULI 2015**

RESUMÉ

Rapporten omhandler en undersøgelse af udviklingen i antallet af gerningspersoner i voldssager fra 1980-2013. Baggrunden er, at den seneste offerundersøgelse, som belyser borgernes udsathed for kriminalitet, indikerer, at der er sket en vækst i antallet af gerningspersoner i sager om vold.

Undersøgelsen er baseret på oplysninger fra Danmarks Statistiks kriminalstatistikregister om sigtelser og fældende afgørelser efter straffelovens §§ 244-246 om simpel, alvorligere og særlig alvorlig vold samt § 119, stk. 1-2, om vold og trusler om vold mod offentlig myndighed. Rapporten indeholder separate analyser med fokus på sammensætningen af køn og alder.

Resultaterne:

- De fleste voldssager angår én gerningsperson. Der er således kun én sigtet i 87 pct. af sagerne om simpel vold, i 79 pct. af sagerne om alvorligere og særlig alvorlig vold og i 97 pct. af sagerne om vold o.l. mod offentlig myndighed.
- Voldssager med flere gerningspersoner angår typisk kun to, idet der er to sigtede i 72 pct. af de resterende sager om simpel vold, i 60 pct. af sagerne om alvorligere og særlig alvorlig vold og i 78 pct. af sagerne om vold o.l. mod offentlig myndighed.
- Der er flest gerningspersoner i sager om alvorligere og særlig alvorlig vold, hvilket kan bero på, at vold udført af flere i forening mod ét offer er et skærpende forhold, der kan medføre tiltale for alvorligere vold.
- Samlet set er der ingen klar udviklingstendens i antallet af sigtede i sager om vold mod privatpersoner i 1980-2013.
- Der sigtes derimod færre i sager om vold o.l. mod offentlig myndighed i dag end tidligere, hvilket muligvis er en konsekvens af en øget anmeldelsestilbøjelighed hos professionelle.
- Analyserne af fældende afgørelser viser samme mønstre og tendenser som analyserne vedrørende sigtelser.

Særligt om køn:

- Langt de fleste voldssager angår mandlige gerningspersoner, idet det er en mand, der er sigtet i 92 pct. af de sager, der vedrører én sigtet.
- I 86 pct. af de sager om simpel, alvorligere og særlig alvorlig vold, der angår flere gerningspersoner, er det kun mænd, der er sigtet.
- I det omfang, kvinder begår vold sammen med andre, sker det hyppigere sammen med mænd end sammen med kvinder.
- Når kvinder sigtes for vold i samme sag, drejer det sig gennemgående om færre sigtede, end når mænd sigtes i samme sag. Der er flest sigtede i sager med medvirken fra begge køn.

Særligt om alder:

- I sager med én sigtet er den sigtede oftest i 20'erne på gerningstidspunktet, mens den yngste sigtede i sager med flere sigtede oftest er yngre.
- De personer, der i dag sigtes for vold, er generelt ældre end tidligere. En del af denne udvikling beror på demografiske ændringer i befolkningen.
- Aldersforskellen mellem den yngste og den ældste sigtede i sager med flere gerningspersoner stiger med antallet af sigtede. Aldersforskellen er mindst i sager, hvor den yngste sigtede er under 18 år.
- Forholdet mellem alderen på den yngste sigtede og antallet af sigtede er omvendt proportionalt, da det gennemsnitlige antal sigtede falder med stigende alder. Godt 80 pct. af sager med flere end tre sigtede involverer unge i alderen 15-20 år.
- Det gennemsnitlige antal sigtede i sager om vold mod privatpersoner har været stabilt for de forskellige aldersgrupper i den undersøgte periode.
- Ligesom for kvinder og mænd generelt er der typisk færre sigtede i sager, hvor piger i alderen 15-17 år begår vold mod en privatperson, end tilfældet er for jævnaldrene drenge.
- Der er ikke i den undersøgte periode tegn på ændringer i andelen af piger eller drenge, der bliver sigtet for at have begået vold sammen med jævnaldrende af samme køn.

INDHOLD

Resumé.....	2
1. Indledning	5
2. Datamateriale	6
3. Analyse.....	8
3.1. Antal sigtede i voldssager.....	8
3.1.1. <i>Det gennemsnitlige antal sigtede</i>	9
3.1.2. <i>Sager fordelt efter antal sigtede</i>	10
3.2. Køn	11
3.2.1. <i>Kønssammensætning</i>	13
3.2.2. <i>Køn og antal sigtede</i>	14
3.3. Alder.....	16
3.3.1. <i>Aldersspredning</i>	20
3.3.2. <i>Alder og antal sigtede</i>	20
3.3.3. <i>Sager med 15-17-årige</i>	22
Litteratur.....	24

1. INDLEDNING

Denne rapport omhandler en undersøgelse af udviklingen i antallet af gerningspersoner i voldssager fra 1980-2013. Baggrunden er, at den offerundersøgelse, som Justitsministeriets Forskningskontor årligt udarbejder sammen med Københavns Universitet peger på, at der kan være sket en vækst i antallet af voldssager med mange gerningspersoner fra 1995-96 til 2012-13 (Pedersen et al. 2014). Offerundersøgelserne er baseret på befolkningens *oplevelse* af kriminalitet og af, hvem og hvor mange, der er gerningspersoner, hvilket ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med politiets afgrænsning og registreringer. Dertil kommer, at offerundersøgelserne er baseret på en stikprøve af befolkningen, og da meget få årligt udsættes for vold, kan der være forholdsvis store årlige udsving i resultaterne vedrørende f.eks. antallet af medgerningspersoner. Undersøgelsen skal således belyse, om der også på baggrund af den registrerede kriminalitet kan ses en tendens til vækst i antallet af gerningspersoner i voldssager.

Undersøgelsen må endvidere anses for at være af almen interesse. De muligheder, den lange sekvens af registerdata, der i dag forefindes, har så vidt vides ikke tidligere været anvendt til belysning af udviklingstendenser vedrørende omfanget af medgerningspersoner, og generelt forefindes der kun sparsom dansk forskning på dette område.

Ifølge klassiske kriminologiske teorier er det at begå kriminalitet sammen med andre primært et ungdomsfænomen. Dette understøttes af forskning, der viser, at antallet af gerningspersoner falder med alderen (Mastrigt & Farrington 2009; se også Kyvsgaard 2008). En af de forklaringer, der gives, er, at unges kriminalitet i højere grad end voksnes er procesorienteret, og at gruppen har en klar betydning for den opvisningskarakter, kriminalitet i den alder kan have (Cohen 1955; Miller 1958). Videre betragter kriminologiske teorier om social læring kriminaliteten som et resultat af gerningspersonernes forsøg på at leve op til de forventninger, der er til dem i nærmiljøet, selv om det betyder at handle i strid med samfundets normer (Burgess & Akers 1966). I denne undersøgelse vil det blive belyst, hvorvidt det primært er unge, der begår vold sammen, ligesom der vil blive set på eventuelle forskelle mellem kønnene.

Vold er ikke den kriminalitetsform, der oftest involverer flere gerningspersoner i samme sag (se f.eks. Sorensen 2005), men såfremt der indgår flere gerningspersoner, er antallet generelt højere i voldssager (McGloin & Piquero 2009). International forskning viser herudover, at voldens omfang bliver større, jo flere personer der er til stede (ibid.). Yderligere har en svensk undersøgelse vist, at unge, der begår vold i grupper, ofte gør det med jævnaldrende af samme køn fra samme lokalområde (Sarnecki 2001). Tilsvarende er fundet i England (Reiss & Farrington 1991).

2. DATAMATERIALE

Undersøgelsen er baseret på registerdata. Oplysningerne om voldssager stammer fra Danmarks Statistiks kriminalstatistikregister, hvis oplysninger oprindeligt kommer fra Det centrale Kriminalregister under Rigspolitiet. Danmarks Statistiks register indeholder edb-registrerede oplysninger om sigtelser og strafferetlige afgørelser fra 1980 og frem.

Til undersøgelsen anvendes oplysninger fra 1980 til 2013 om sigtelser og fældende afgørelser efter straffelovens §§ 244-246 om simpel vold, alvorligere vold og særlig alvorlig vold mod privatpersoner¹ samt § 119, stk. 1 og 2, om vold og trusler om vold mod offentlig myndighed. Det bemærkes, at det i sager vedrørende § 119 ikke er muligt at skelne mellem vold og trusler om vold, hvorfor de sager, der alene drejer sig om trusler, også vil være omfattet af analysen.

Sigtelser og afgørelser, der på grund af sækelsen af den kriminelle lavalder fra d. 1. juli 2010 til d. 29. februar 2012, vedrører unge, der var 14 år på gerningstidspunktet, er ikke inkluderet.

I undersøgelsen indgår i alt 295.353 sigtelser, som knytter sig til 248.081 unikke sager. Af disse sager omhandler 70 pct. simpel vold, 13 pct. alvorligere og særlig alvorlig vold og 16 pct. vold o.l. mod offentlig myndighed, jf. tabel 1. Betegnelsen 'sager' dækker her over de unikke voldelige hændelser, der er registreret af politiet, og som kan indgå som enten hoved- eller bisigtelse i et sagskompleks. I det omfang en sag omhandler sigtelser for mere end én form for vold, er sagen kategoriseret efter den sigtelse, der ud fra normalstrafferammen er grovest.

Tabel 1. Sager, som har medført en sigtelse for vold, fordelt efter voldens art, 1980-2013.

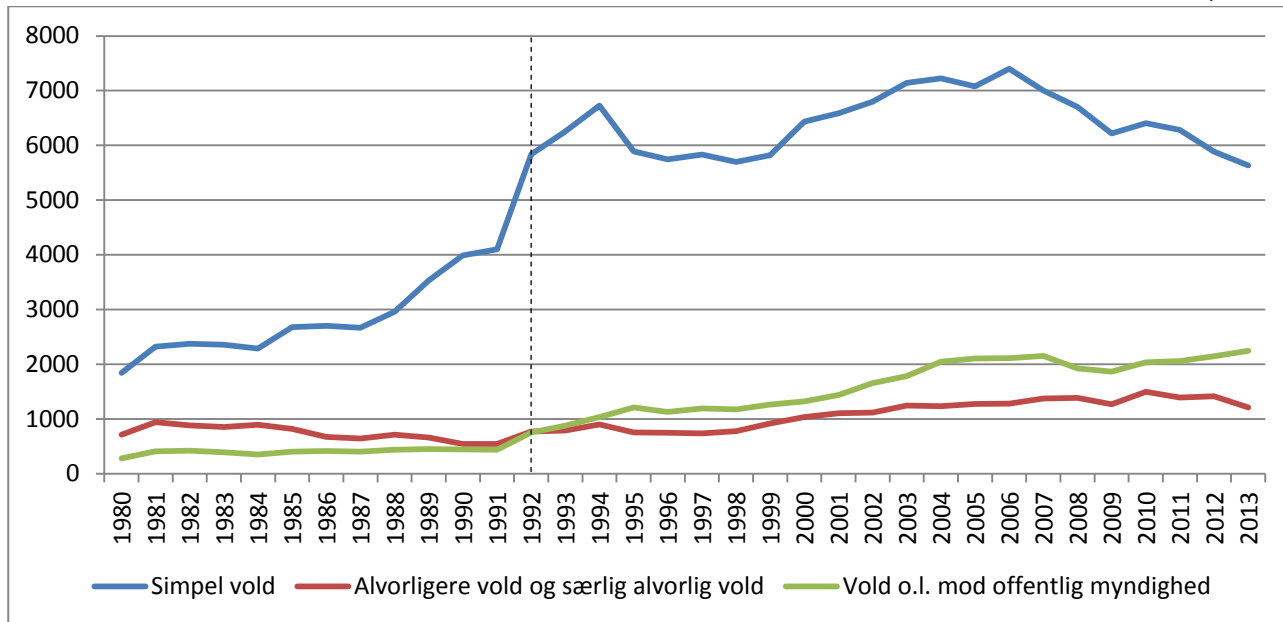
	Antal	Procent
Simpel vold	174.480	70
Alvorligere og særlig alvorlig vold	33.170	13
Vold o.l. mod offentlig myndighed	40.431	16
I alt	248.081	100

Af figur 1 fremgår udviklingen i antallet af sager i 1980-2013. Det er vigtigt at være opmærksom på, at Danmarks Statistik ændrede deres registrering i 1991, således at sigtelser, der blev afgjort som et biforhold, fra og med det tidspunkt er registreret, mens disse tidligere blev slettet fra registeret. Det betyder, at det ikke er muligt at sammenligne udviklingen i antallet af sager hen over 1991/1992. I perioden 1992-2013 har udviklingen i antallet af sager om simpel vold bevæget sig i bølger, men siden 2006, hvor antallet var på sit højeste, er det sket et markant fald. Antallet af sager om alvorligere og særlig alvorlig vold er steget i perioden frem til 2010, hvorefter der har været et fald. Antallet af sager om vold o.l. mod offentlig myndighed er steget i hele perioden.

¹ Der er taget højde for de ændringer af straffelovens bestemmelser om vold, der blev gennemført i 1989.

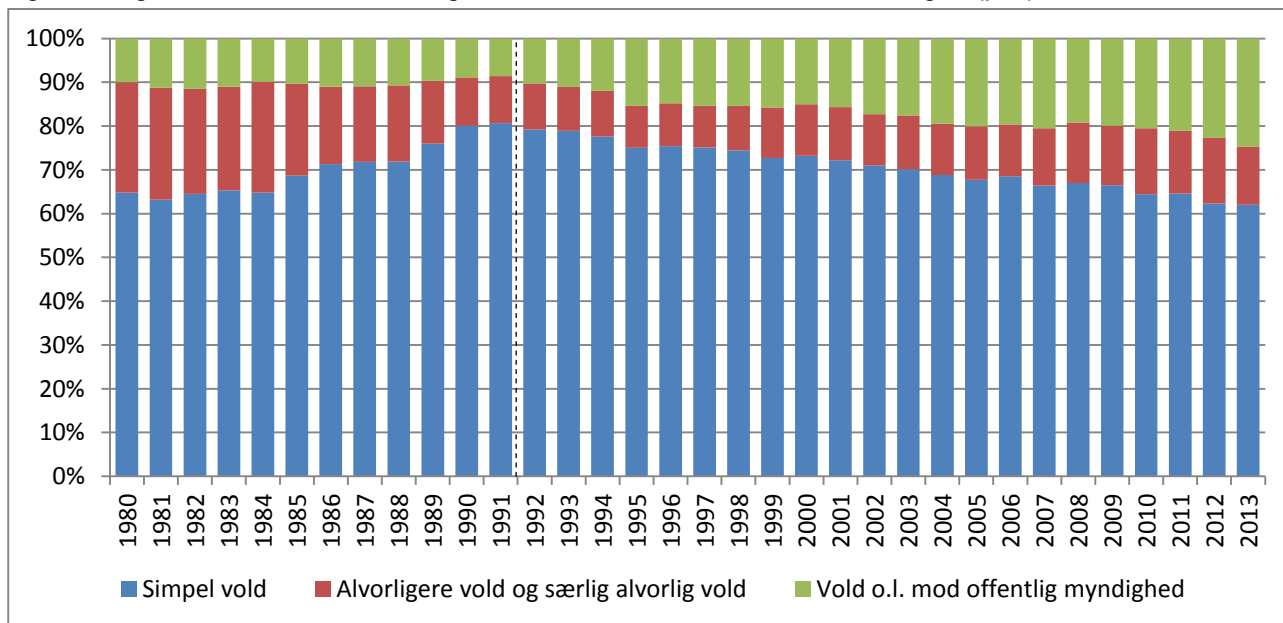
Da undersøgelsen angår udviklingen i antallet af gerningspersoner i voldssager frem for udviklingen i antallet af sager, har ændringen af registreringen i 1991 mindre betydning for analysen.

Figur 1. Sager, som har medført en sigtelse for vold, fordelt efter voldens art og år (antal).

I forhold til samtlige voldssager er andelen, der omhandler vold o.l. mod offentlig myndighed, gradvist vokset, jf. figur 2. I perioden efter 1991 er der sket en vækst fra, at det var hver 10. volds-sag i 1992, til at det i 2013 var hver 4. Størstedelen af sagerne omhandler imidlertid simpel vold. Dette gælder alle årene, men andelen er faldet fra 79 pct. i 1992 til knap to tredjedel i 2013. I samme periode vedrørte 10-15 pct. af sagerne alvorligere og særlig alvorlig vold.

Figur 2. Sager, som har medført en sigtelse for vold, fordelt efter voldens art og år (pct.).

Før 1992 angik en større andel af sagerne alvorligere og særlig alvorlig vold, hvilket hænger sammen med, at det som nævnt kun er hovedsigtelser, der på daværende tidspunkt fandtes oplysninger om i Danmarks Statistik, og at hovedsigtelsen er det forhold, der er den groveste forbrydelse i et sagskompleks. Selv om dette kunne tænkes at influere på undersøgelsens resultater, er der ikke noget, jf. det senere, der tyder på, at det er tilfældet.

Mens der i det tidligere er set på alle sigtelser uanset, om der er truffet en afgørelse, og om denne er fældende eller ej, omfatter analyserne vedrørende afgørelser kun de sager, der er endt med en fældende afgørelse, i alt 212.613 afgørelser, som relaterer sig til 189.777 sager. Godt to tredjedele af disse sager vedrører simpel vold, 15 pct. alvorligere og særlig alvorlig vold, mens knap en femtedel vedrører vold o.l. mod offentlig myndighed, jf. tabel 2. Sager med flere dømte er også her kategoriseret efter den paragraf, der ud fra normalstrafferammen er grovest. Udviklingen i antallet og fordelingen af afgørelser svarer til den for sigtelser, der er vist i figurerne ovenfor.

Tabel 2. Sager, som har medført en fældende afgørelse for vold, fordelt efter voldens art, 1980-2013.

	Antal	Procent
Simpel vold	126.825	67
Alvorligere og særlig alvorlig vold	27.836	15
Vold o.l. mod offentlig myndighed	35.116	19
I alt	189.777	100

Der er gennemført samme analyser vedrørende fældende afgørelser som vedrørende sigtelser, men da disse viser helt samme tendenser og mønstre, vil det alene være de analyser, som angår sigtelser, der præsenteres i det følgende.

3. ANALYSE

3.1. Antal sigtede i voldssager

Langt de fleste voldssager vedrører kun én gerningsperson. Der er således kun én sigtet i 87 pct. af sagerne om simpel vold og i 79 pct. af sagerne om alvorligere og særlig alvorlig vold i 1980-2013, jf. tabel 3. For vold o.l. mod offentlig myndighed gælder det i 97 pct. af sagerne. Hvis en voldssag angår mere end én gerningsperson, er der i de fleste tilfælde to gerningspersoner involveret.

Tabel 3. Sager, som har medført en sigtelse for vold, fordelt efter antallet af sigtede i sagerne og voldens art, 1980-2013 (pct.).

	Simpel vold	Alvorligere og særlig alvorlig vold	Vold o.l. mod offentlig myndighed
En sigtet	87	79	97
To sigtede	10	13	3
Tre sigtede	2	5	0,5
Flere end tre sigtede	1	4	0,3
I alt	100	100	100
I alt (N)	174.480	33.170	40.431

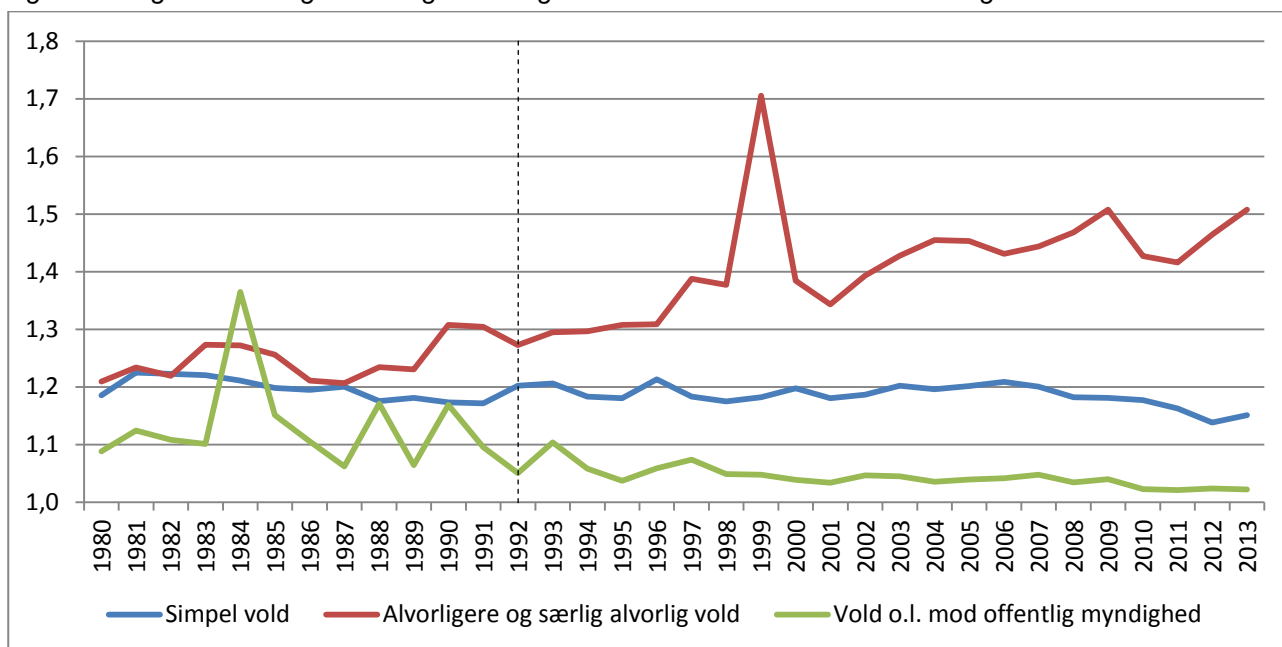
Det sker således relativt sjældent, at der er mere end to sigtede i sager om simpel vold og om vold o.l. mod offentlig myndighed, mens det er tilfældet i 9 pct. af sagerne om alvorligere og særlig alvorlig vold. Dette skal ses i sammenhæng med, at flere gerningspersoner netop er ét forhold, der kan medføre tiltale for alvorligere vold, og det er derfor ventet, at en større andel af disse sager angår flere personer.

3.1.1. Det gennemsnitlige antal sigtede

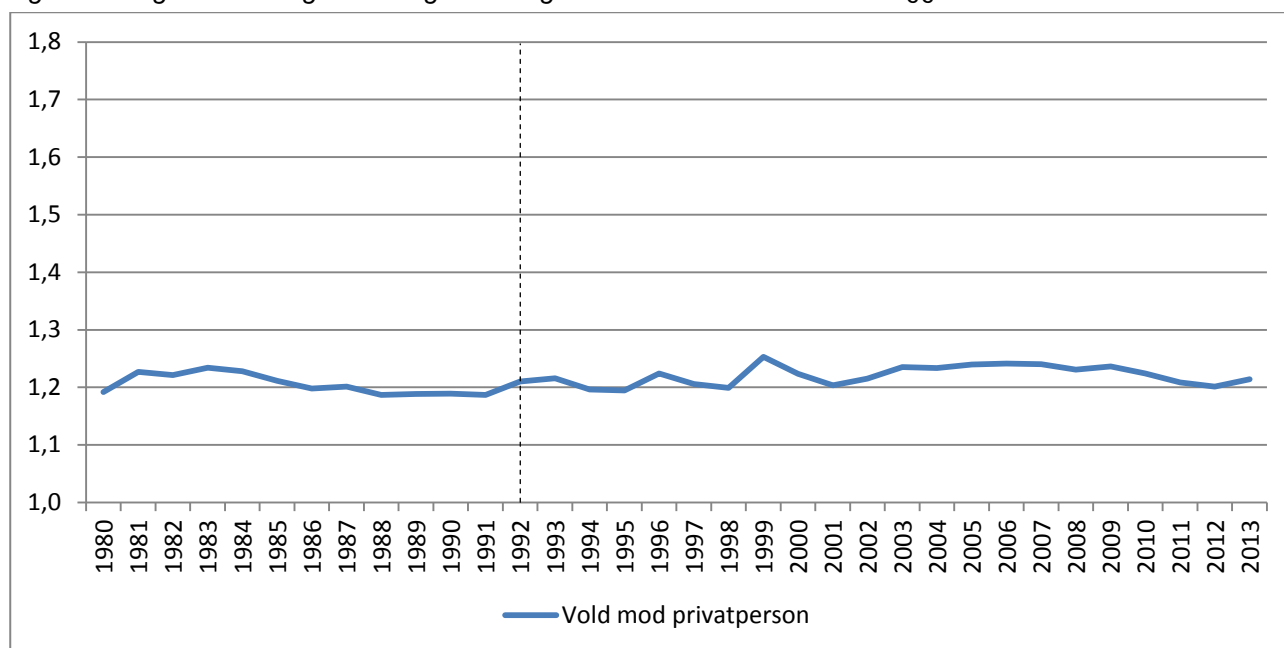
Analyser af udviklingen viser, at det gennemsnitlige antal sigtede i sager om simpel vold er faldet fra 1980 til 2013, mens der er sket en stigning i antallet af sigtede i sager om alvorligere og særlig alvorlig vold, jf. figur 3. Dette kan bero på, at der i dag i højere grad end tidligere sigtes for vold efter § 245 (alvorligere vold) i stedet for § 244 (simpel vold), såfremt volden er begået af flere personer i forening. Som det fremgår af figur 4, udjævner de to udviklingstendenser således hinanden. Det indebærer, at der samlet set hverken er flere eller færre sigtede i sager om vold mod privatperson i dag sammenlignet med tidligere. Det bemærkes dog, at der i en periode fra slutningen af 1980'erne til omkring årtusindeskiftet gennemsnitligt var lidt færre sigtede i voldssagerne.

På baggrund af den samlede relativt stabile udvikling i det gennemsnitlige antal sigtede og af, at forskellen mellem de forskellige voldstyper kan bero på en praksisændring, behandles alle former for vold mod privatpersoner samlet i de følgende analyser.

Figur 3. Det gennemsnitlige antal sigtede i sager om vold fordelt efter voldens art og år.

Figur 4. Det gennemsnitlige antal sigtede i sager om vold efter straffelovens §§ 244-246 fordelt efter år.

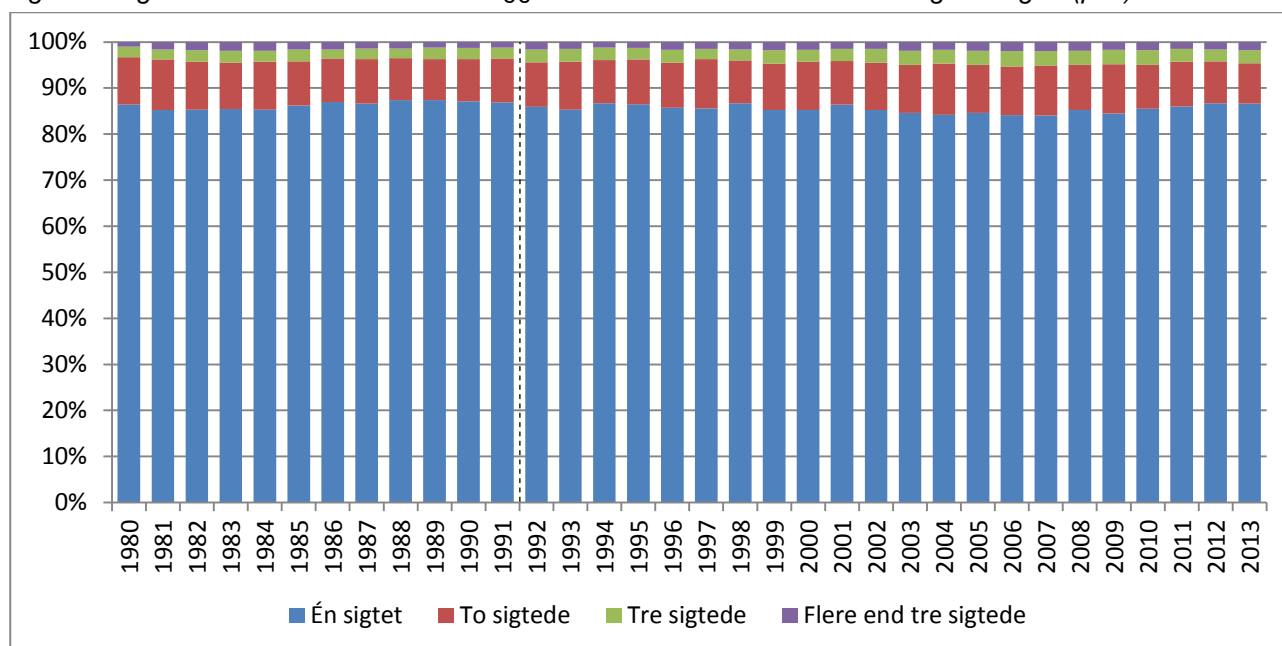
Det gennemsnitlige antal sigtede i sager om vold o.l. mod offentlig myndighed er lavere i dag end tidligere, jf. figur 3. Dette kan hænge sammen med, at anmeldelsestilbøjeligheden blandt politibetjente, socialrådgivere og andre offentligt ansatte er steget over årene, idet der har været øget fokus på vold i arbejdslivet. Hvis anmeldelsestilbøjeligheden stiger, må vi forvente, at det typisk vil være de mindre alvorlige forbrydelser, der i stigende grad anmeldes, herunder forbrydelser, hvor færre personer har været involveret. Som tidligere nævnt er det ikke muligt at skelne mellem sager, der omhandler henholdsvis vold og trusler om vold, men det forekommer sandsynligt, at der med en øget anmeldelsestilbøjelighed anmeldes relativt flere sager om trusler mod offentligt ansatte, og trusler vil antagelig typisk være fremsat af en enkelt person og ikke en gruppe.

De enkeltstående store udsving på kurverne i figur 3 skyldes hovedsageligt en enkelt eller nogle få sager med mange sigtede. Fjernes de relativt få sager med flere end 10 sigtede ($n=71$), forsvinder disse udsving.

3.1.2. Sager fordelt efter antal sigtede

Som det gennemsnitlige antal sigtede i sager om vold mod privatpersoner indikerer, er der hverken sket en tydelig vækst eller et tydeligt fald i andelen af sager, som omfatter henholdsvis én sigtet, to sigtede, tre sigtede eller flere end tre sigtede, jf. figur 5. Andelen af sager med kun én sigtet er nogenlunde konstant i perioden fra 1980-2013, idet den svinger mellem 84 og 87 pct. De øvrige sager fordeler sig således, at 9-11 pct. af sagerne angår to sigtede, 2-3 pct. angår tre sigtede og 1-2 pct. angår flere en tre sigtede.

Figur 5. Sager om vold efter straffelovens §§ 244-246 fordelt efter antallet af sigtede og år (pct.).

Langt de fleste sager om vold o.l. mod offentlig myndighed involverer som nævnt kun én sigtet. Dette gælder i stigende grad over årene. I 1984, hvor andelen af sager med én sigtet var lavest, gjaldt det 89 pct., mens det i 2010 var tæt på alle sager (99 pct.). På dette område er der således sket et fald i andelen af sager om vold o.l. mod offentlig myndighed, der involverer flere sigtede, idet andelen af sager med to sigtede er faldet fra 7 pct. til 1 pct., og andelen med tre sigtede er faldet fra 1 pct. til 0,2 pct. Sager, hvor flere end tre personer er sigtet sammen, er sjældne og forekommer ikke hvert år.

3.2. Køn

Størstedelen af samtlige voldssager vedrører mandlige gerningspersoner. Kun i 8 pct. af de sager, der vedrører én gerningsperson i perioden fra 1980-2013, er det en kvinde, der er sigtet. Skelnes der mellem voldens art, sker det relativt oftere, at kvinder bliver sigtet for vold o.l. mod offentlig myndighed, eftersom det er tilfældet i 12 pct. af sådanne sager med kun én sigtet, jf. tabel 4.

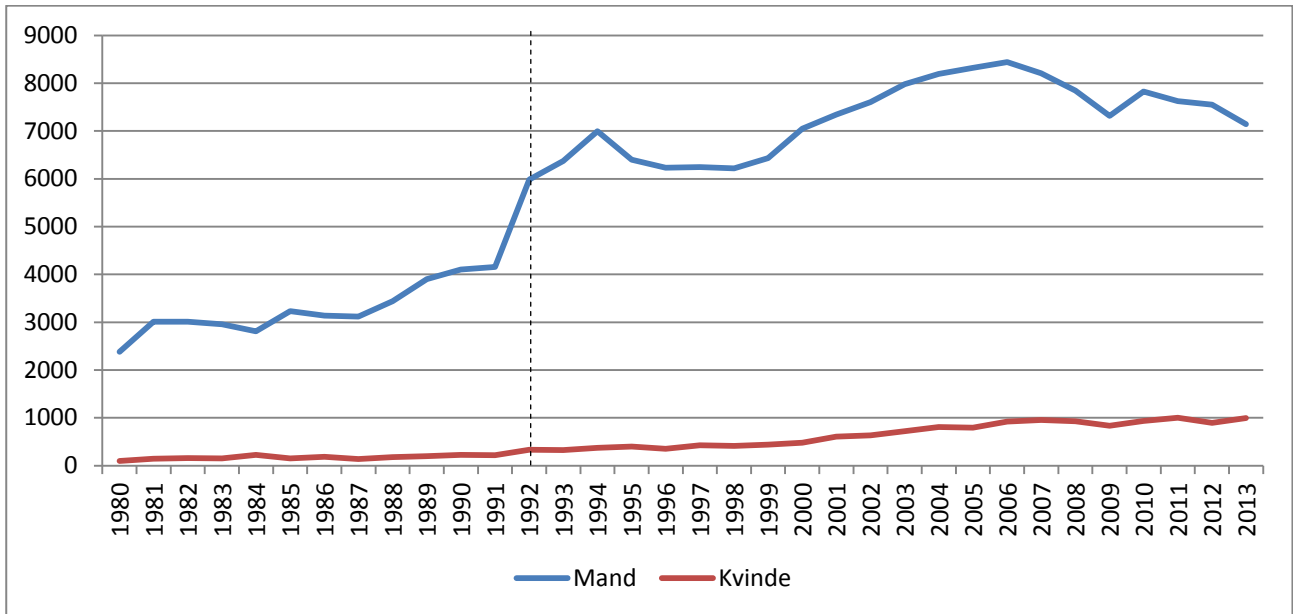
Tabel 4. Sager, hvor én person er sigtet for vold, fordelt efter voldens art og køn, 1980-2013 (pct.).²

	Simpel vold	Alvorligere og særlig alvorligvold	Vold o.l. mod offentlig myndighed
Mand	93	92	88
Kvinde	7	8	12
I alt	100	100	100
I alt (N)	150.710	25.964	38.533

² Oplysninger om køn mangler i 0,8 pct. af sagerne.

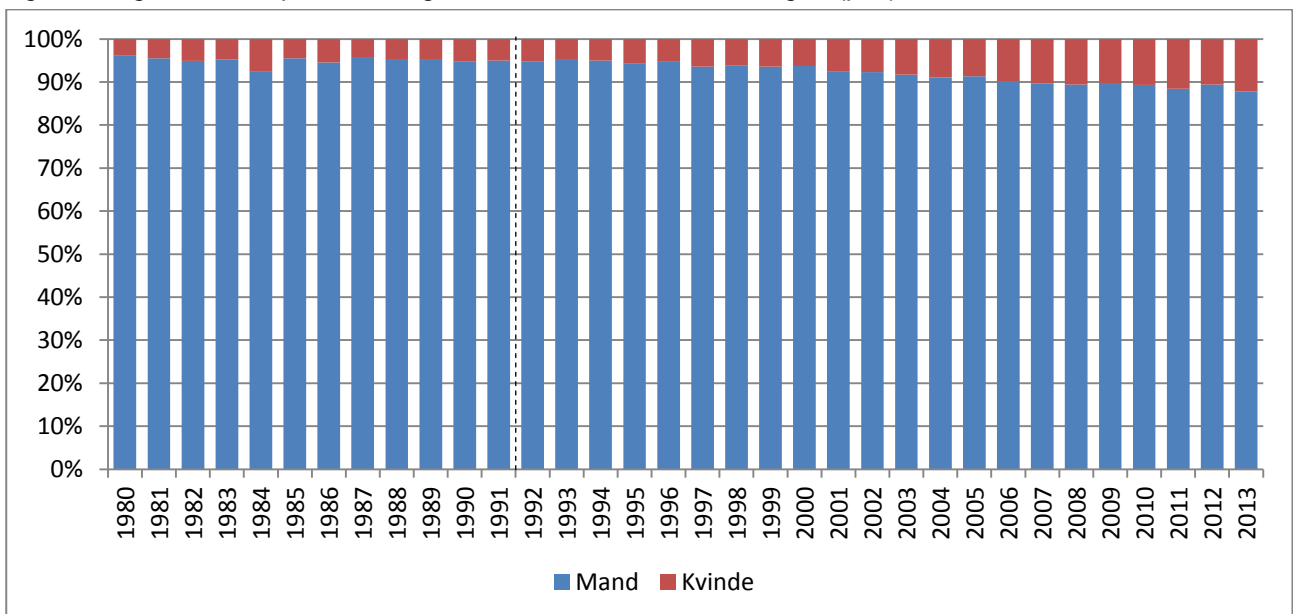
De seneste års fald i omfanget af voldssager beror primært på mindre vold blandt mænd. Siden 2006 er der således sket et fald på 15 pct. i antallet af sager, hvor én mand er sigtet for vold, mens antallet er uændret for kvinder (knap 1000 sager årligt), jf. figur 6. Samtidig var der i perioden forinden en vækst i især vold begået af kvinder. Den forskellige udvikling skal i hvert fald i nogen grad forklares med, at anmeldelsestilbøjeligheden er steget mere i sager med kvindelige end med mandlige lovovertrædere (Balvig & Kyvsgaard 2009).

Figur 6. Sager, hvor én person er sigtet for vold, fordelt efter køn og år (antal).

Udviklingen afspejles i fordelingen af sager mellem kønnene, idet kvindernes andel var 12 pct. i 2013, hvilket er tre gange så stor en andel som i 1980, jf. figur 7.

Figur 7. Sager, hvor én person er sigtet for vold, fordelt efter køn og år (pct.).

3.2.1. Køns sammensætning

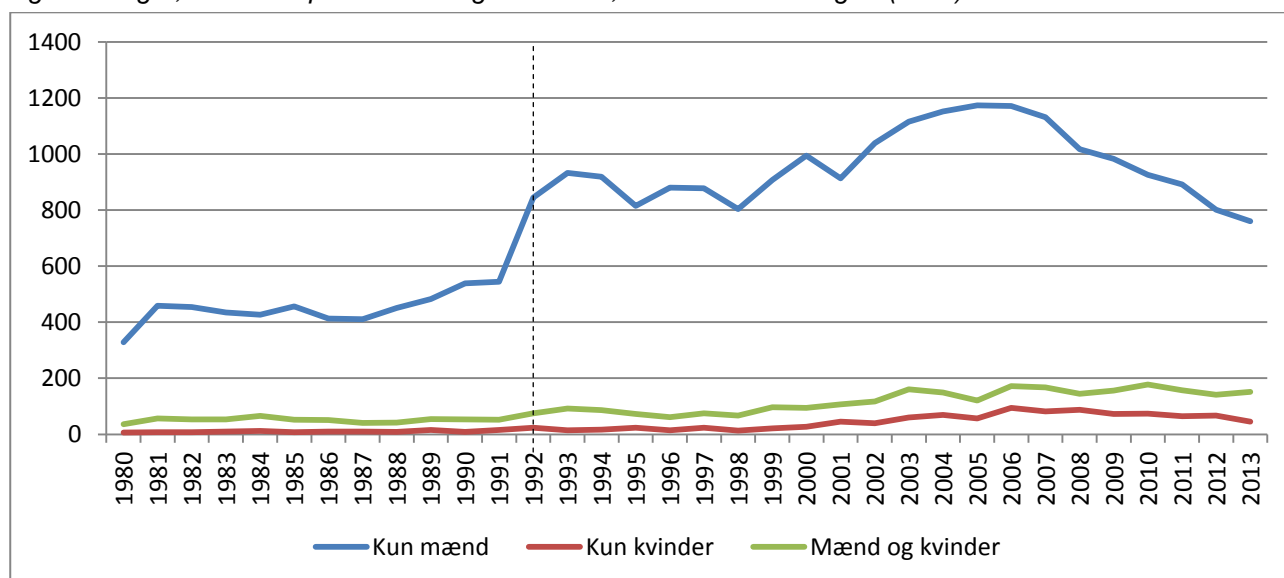
Vendes blikket mod voldssager med flere gerningspersoner, angår 86 pct. af sagerne i 1980-2013 kun mandlige sigtede, mens 4 pct. kun angår kvinder. Mænd og kvinder er sigtet sammen i de resterende 10 pct. sager. Skelnes der mellem voldens art involverer en relativt stor andel – knap en femtedel – af sagerne om vold o.l. mod offentlig myndighed begge køn, jf. tabel 5. Der er således tale om en ret stor andel kvindelige gerningspersoner på dette område. Med hensyn til alvorligere og særlig alvorlig vold er både mænd og kvinder sigtet i 13 pct. af sagerne, mens det drejer sig om 9 pct. af sagerne om simpel vold. Når kvinder sigtes sammen med andre i en voldssag, sker det således hyppigere, at mænd er medsigtede, end at det alene drejer sig om kvinder.

Tabel 5. Sager, hvor flere personer er sigtet for vold, fordelt efter voldens art og køn, 1980-2013 (pct.).³

	Simpel vold	Alvorligere og særlig alvorlig vold	Vold o.l. mod offentlig myndighed
Kun mænd	86	86	79
Kun kvinder	4	2	3
Mænd og kvinder	9	13	18
I alt	100	100	100
I alt (N)	22.682	6812	1348

Der er i den undersøgte periode sket en tilvækst i antallet af sager med flere gerningspersoner, som har mænd og kvinder blandt de sigtede, jf. figur 8. Som nævnt i beskrivelsen af datamaterialet, kan udviklingen ikke sammenlignes hen over 1991/1992, hvorfor der alene ses på udviklingen herefter. Antallet af sager kun med mænd har været svingende i perioden, men siden 2005, hvor antallet var på sit højeste, er det faldet med 35 pct. Samtidig er der sket en lille tilvækst i antallet af sager kun med kvinder, men siden 2006 er tallet faldet til under det halve.

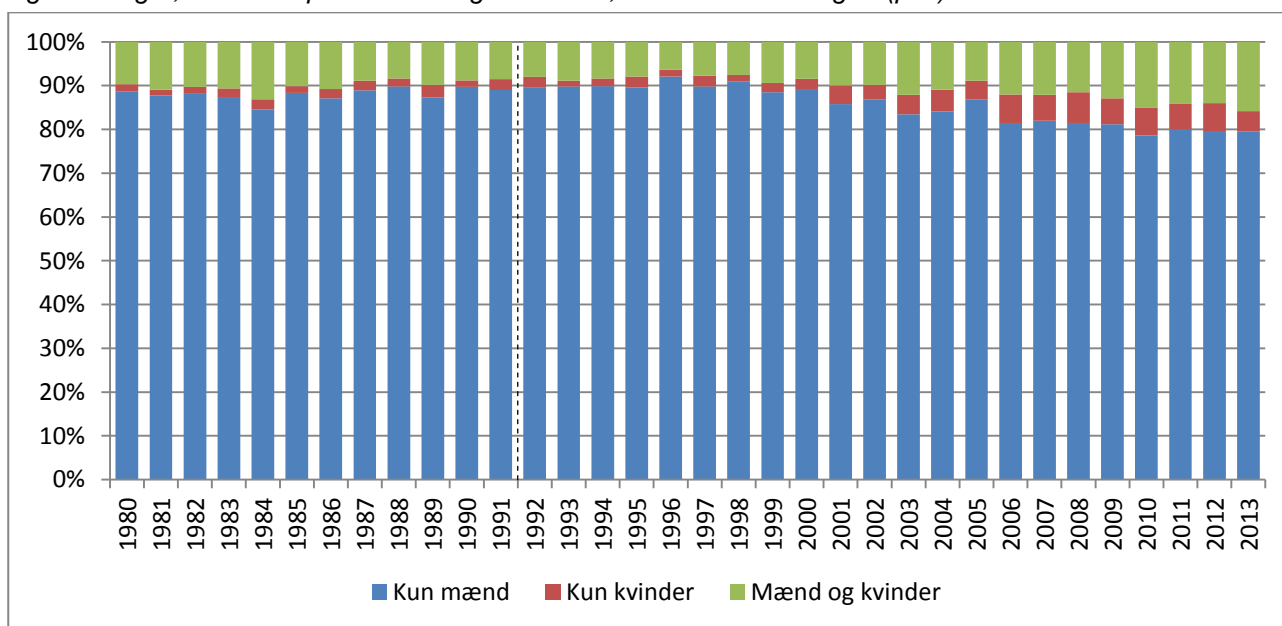
Figur 8. Sager, hvor flere personer er sigtet for vold, fordelt efter køn og år (antal).

³ Oplysninger om køn mangler i 1,1 pct. af sagerne.

Væksten i sager, hvor mænd og kvinder er sigtet sammen, ses tydeligere af figur 9. I 2013 var denne andel større end på noget andet tidspunkt i undersøgelsesperioden, idet den var på 16 pct. Andelen af sager, der kun vedrører kvinder, er større i dag end før 2006, men den er ikke længere stigende. I 2013, hvor hver 20. sag med flere sigtede alene vedrørte kvinder, udgjorde disse sager således den mindste andel de seneste otte år. I takt med, at antallet af sager med kun mandlige sigtede er faldet, er deres andel af sager det også. I 2013 angik 80 pct. af voldssagerne med flere sigtede kun mænd.

Figur 9. Sager, hvor flere personer er sigtet for vold, fordelt efter køn og år (pct.).

3.2.2. Køn og antal sigtede

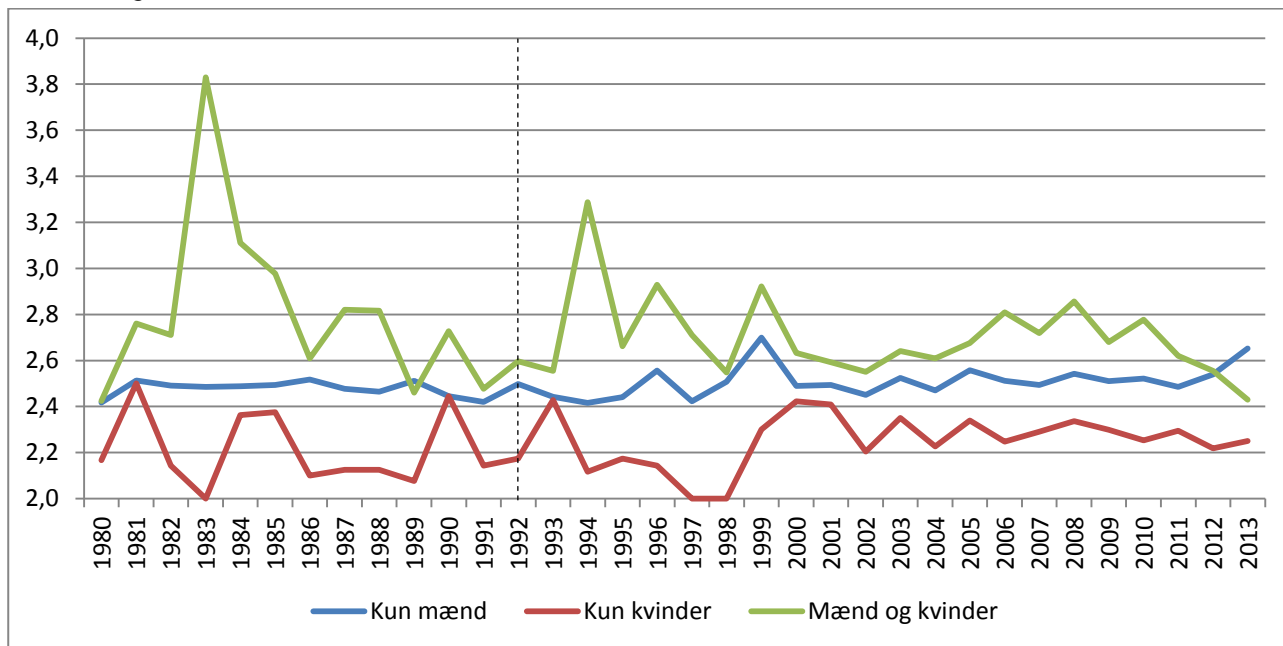
Som nævnt angår langt de fleste voldssager kun én gerningsperson. For mændenes vedkommende gælder det 87 pct. af sagerne om vold mod privatperson i 1980-2013. De øvrige sager med alene mandlige sigtede omfatter hovedsageligt to gerningspersoner (9 pct.), mens tre mænd er sigtet i 3 pct. af sagerne, og flere end tre mænd er det i 2 pct. Der er ingen tydelige tegn på ændringer i dette mønster i undersøgelsesperioden.

I 92 pct. af sagerne om vold mod privatperson med alene kvindelige gerningspersoner er der kun én sigtet. De resterende sager omfatter i næsten alle tilfælde to kvinder (7 pct.). Kun i 1 pct. af sagerne er tre kvinder blevet sigtet for vold, mens flere end tre er sigtet i 0,4 pct. af sagerne. Der er ingen tydelig udviklingstendens i andelen af sager med én eller to sigtede kvinder, men andelen af sager med tre sigtede er vokset en smule. I 2013 drejede det sig dog kun om hver 20. sag.

Når kvinder begår vold sammen, er de altså generelt færre om det, end tilfældet er for mænd. I 1980-2013 blev der i sager med mere end én kvindelig gerningsperson i gennemsnit sigtet 2,3 kvinder per sag om vold mod en privatperson, mens tallet er 2,5 for mændenes vedkommende. Flest sigtede er der dog i sager med medvirken fra begge køn, idet der i gennemsnit blev sigtet 2,7 personer i sådanne sager i undersøgelsesperioden.

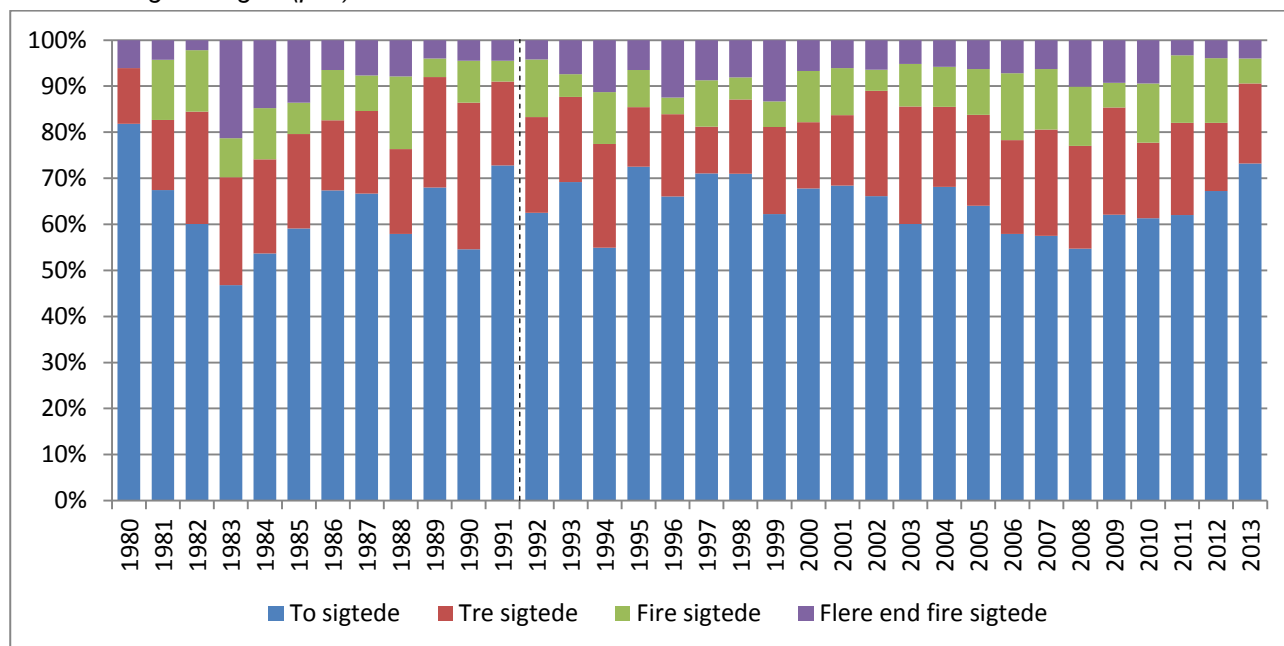
Af figur 10 fremgår det gennemsnitlige antal sigtede per sag per år i sager med flere sigtede. Det er som nævnt vanskeligt at få øje på klare udviklingstendenser, men siden 2000 har antallet af sigtede ligget mere stabilt over 2,2 i sager, der kun omfatter kvindelige gerningspersoner. I 2013 blev der i gennemsnit sigtet 2,7 mænd i sager kun med mænd, hvilket skal ses i lyset af, at der det år var tre sager med mere end 10 sigtede mænd. I sager med både mandlige og kvindelige gerningspersoner var der i 2013 i gennemsnit 2,4 sigtede, hvilket er det laveste gennemsnit siden 1980.

Figur 10. Det gennemsnitlige antal sigtede i sager med flere sigtede efter straffelovens §§ 244-246 fordelt efter køn og år.

Knap hver 5. sag om vold mod en privatperson, hvor begge køn indgår, angår tre sigtede, mens hver 10. sag angår fire sigtede, og 7 pct. af sagerne angår flere end fire sigtede. Der er ingen klar tendens til vækst eller fald i antallet af gerningspersoner i disse sager over årene, jf. figur 11.

Figur 11. Sager, hvor mænd og kvinder er sigtet sammen for vold efter straffelovens §§ 244-246, fordelt efter antallet af sigtede og år (pct.).

Som tidligere nævnt angår en særlig stor del af sagerne om vold o.l. mod offentlig myndighed kun én gerningsperson. Når der er flere sigtede i sagerne, er der – som det også er tilfældet for vold mod private – færrest i dem kun med kvinder og flest i dem, hvor mænd og kvinder begår volden sammen. Det er ikke hvert år, at kvinder bliver sigtet for sammen at overtræde § 119, og når det sker, er de sjældent mere end to. I 1980-2013 blev der således i gennemsnit sigtet 2,1 kvinder i sager om vold o.l. mod offentlig myndighed med flere kvindelige gerningspersoner, mens det tilsvarende tal er 2,4 for mænd og 3,1 i sager med mænd og kvinder.

Det sidstnævnte gennemsnit er relativt højt, hvilket skyldes, at nogle få sager har uforholdsmæssigt mange sigtede, herunder én sag med 50 sigtede og én med 71 sigtede. Fjernes sager, hvor mere end 10 personer er sigtet, falder gennemsnittet fra 3,1 til 2,3.

3.3. Alder

De følgende analyser er opdelt efter gerningspersonernes alder på gerningstidspunktet. Såfremt der er flere gerningspersoner i samme voldsag, henviser alderen til den yngste gerningsperson.

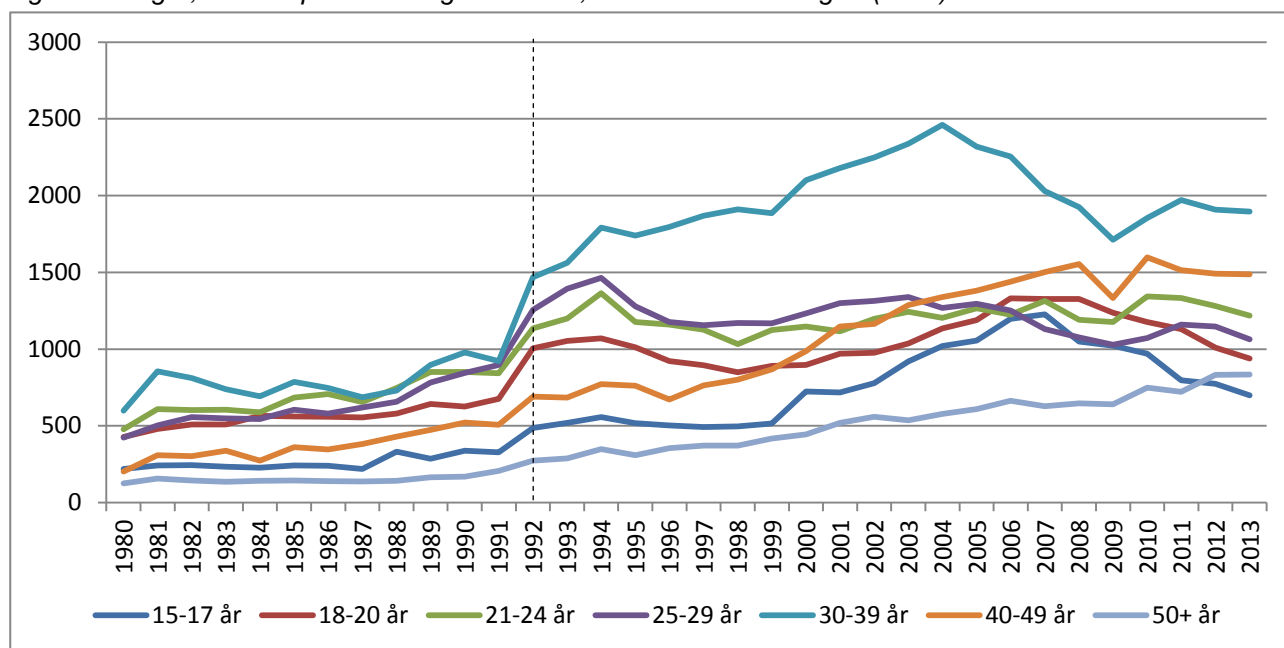
I de sager, hvor der kun er én sigtet, er den pågældende hyppigt i 20'erne på gerningstidspunktet. Det er således tilfældet i cirka en tredjedel af samtlige voldsager i 1980-2013, jf. tabel 6. Det sker oftere i sager om simpel vold end i de øvrige, at den sigtede er teenager. Uafhængig af alvorligheden af volden er den sigtede i gennemsnit 30 år i sager om vold mod privatpersoner, mens gennemsnitsalderen er godt et halvt år ældre, når det drejer sig om vold o.l. mod offentlig myndighed.

Tabel 6. Sager, hvor én person er sigtet for vold, fordelt efter voldens art og alder på gerningstidspunktet, 1980-2013 (pct.).⁴

	Simpel vold	Alvorligere og særlig alvorligvold	Vold o.l. mod offentlig myndighed
15-17 år	10	8	9
18-20 år	15	14	12
21-24 år	16	17	16
25-29 år	16	17	17
30-39 år	24	26	26
40-49 år	14	13	14
50+ år	6	5	7
I alt	100	100	100
I alt (N)	150.710	25.964	38.533

Figur 12 viser udviklingen i antallet af sager med én sigtet i de forskellige alderskategorier. Før 1992 voksede antallet af sager i samtlige alderskategorier, men i årene efter er udviklingen uensartet. Antallet af sager, hvor den sigtede var mindst 50 år på gerningstidspunktet, er vokset konstant, mens der de senere år er sket et fald i antallet af sager med unge gerningspersoner, særligt blandt de 15-17-årige.

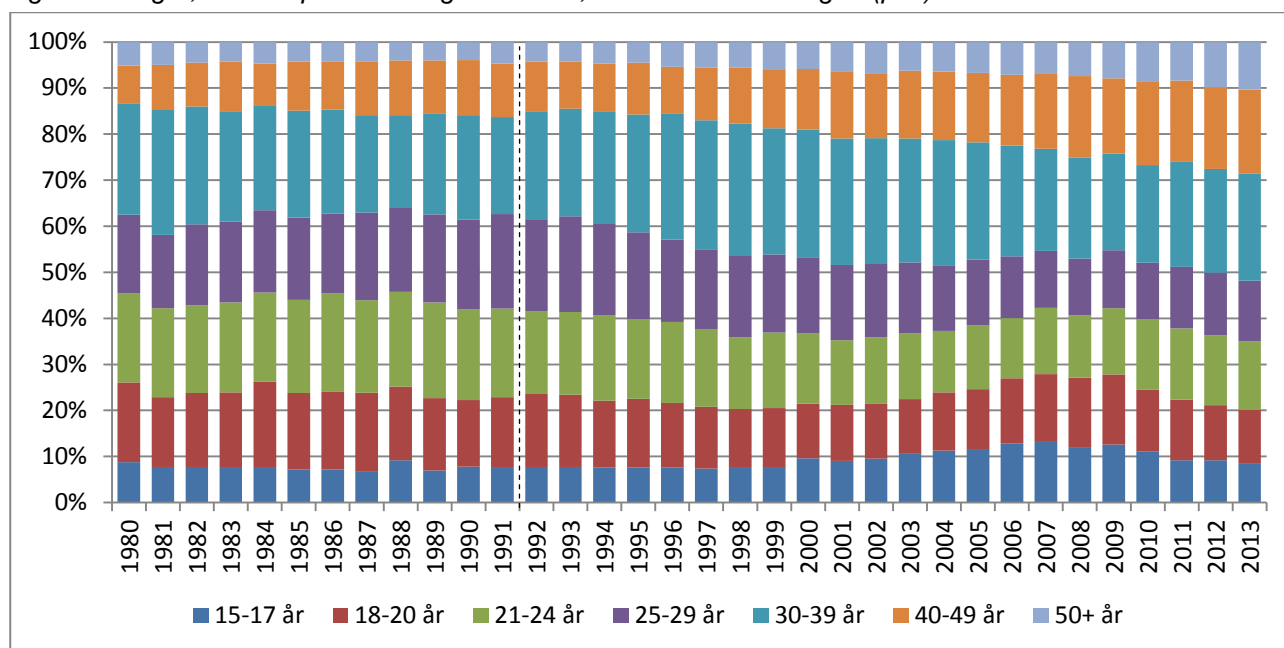
Figur 12. Sager, hvor én person er sigtet for vold, fordelt efter alder og år (antal).

Andelen af sager, der omfatter ældre gerningspersoner, er således øget i undersøgelsesperioden, jf. figur 13. I 2013 angik knap en femtedel af sagerne en gerningsperson i 40'erne, og i hver 10. sag var gerningspersonen 50 år eller ældre. Sammenlignet med 1992 er det mere end en fordobling. At der er sket en aldersforskydning skal ses i lyset af demografiske ændringer i befolkningen, da de ældre udgør en stadig større andel, hvorfor det er forventeligt, at de fylder mere i statistikken.

⁴ Oplysninger om alder mangler i 0,8 pct. af sagerne.

Figur 13. Sager, hvor én person er sigtet for vold, fordelt efter alder og år (pct.).

Ser vi alene på sager, hvor flere personer er sigtet for vold, er aldersfordelingen noget anderledes. Det gælder i hvert fald for de yngste af de gerningspersoner, der er sigtet i sammen sag, idet størstedelen er 15-20 år, jf. tabel 7. Især med hensyn til simpel vold er der relativt mange helt unge. Fordelingen, som fremgår af tabellen, bekræfter dermed, at vold i grupper primært er et ungdomsfænomen. Der er relativt få sager med flere sigtede, hvor den yngste er i 40'erne eller derover.

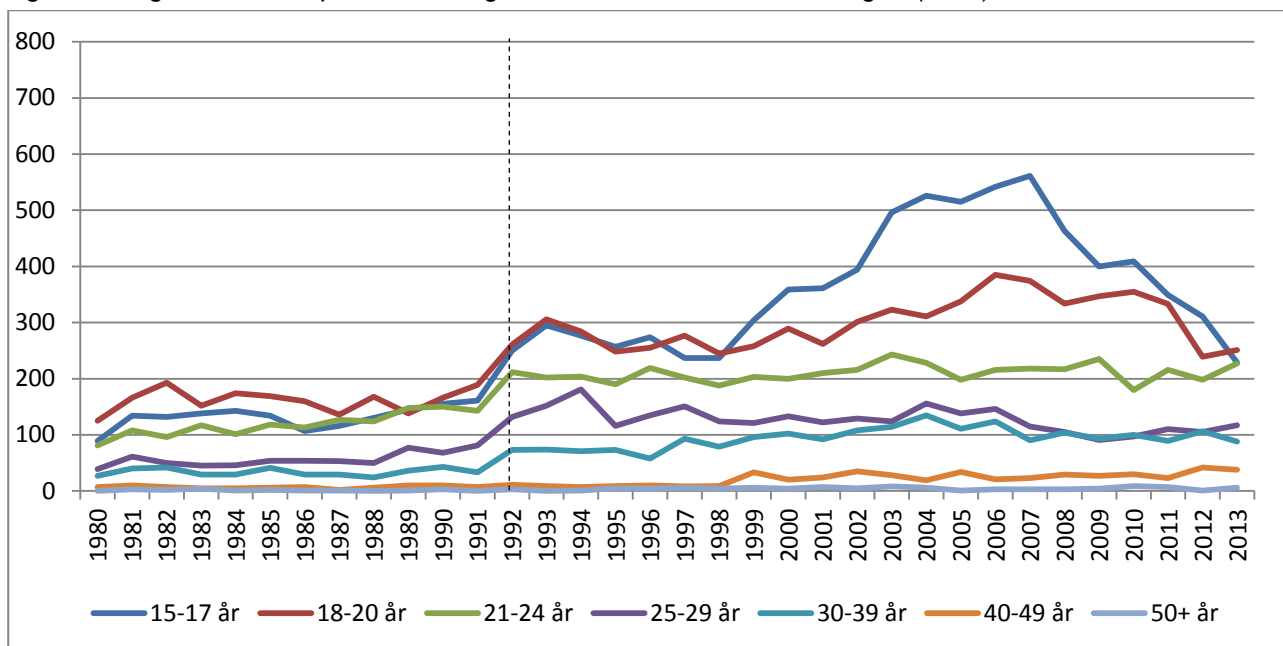
Tabel 7. Sager, hvor flere personer er sigtet for vold, fordelt efter voldens art og alder, 1980-2013 (pct.).⁵

	Simple vold	Alvorligere og særlig alvorligvold	Vold o.l. mod offentlig myndighed
15-17 år	33	25	28
18-20 år	28	28	27
21-24 år	19	23	22
25-29 år	11	13	13
30-39 år	8	10	8
40-49 år	2	2	2
50+ år	0,4	0,1	0,5
I alt	100	100	100
I alt (N)	22.861	6627	1340

Figur 14 viser udviklingen i de forskellige aldersgrupper i antallet af sager med flere sigtede. Antallet af sager med unge er faldet betydeligt siden 2007, mens der overordnet set er kommet flere sager, hvor den yngste sigtede var i 30'erne eller i 40'erne på gerningstidspunktet. I hele perioden er det sjældent, at personer på minimum 50 år sigtes for vold i sager, hvor den eller de medsigtede har mindst samme alder.

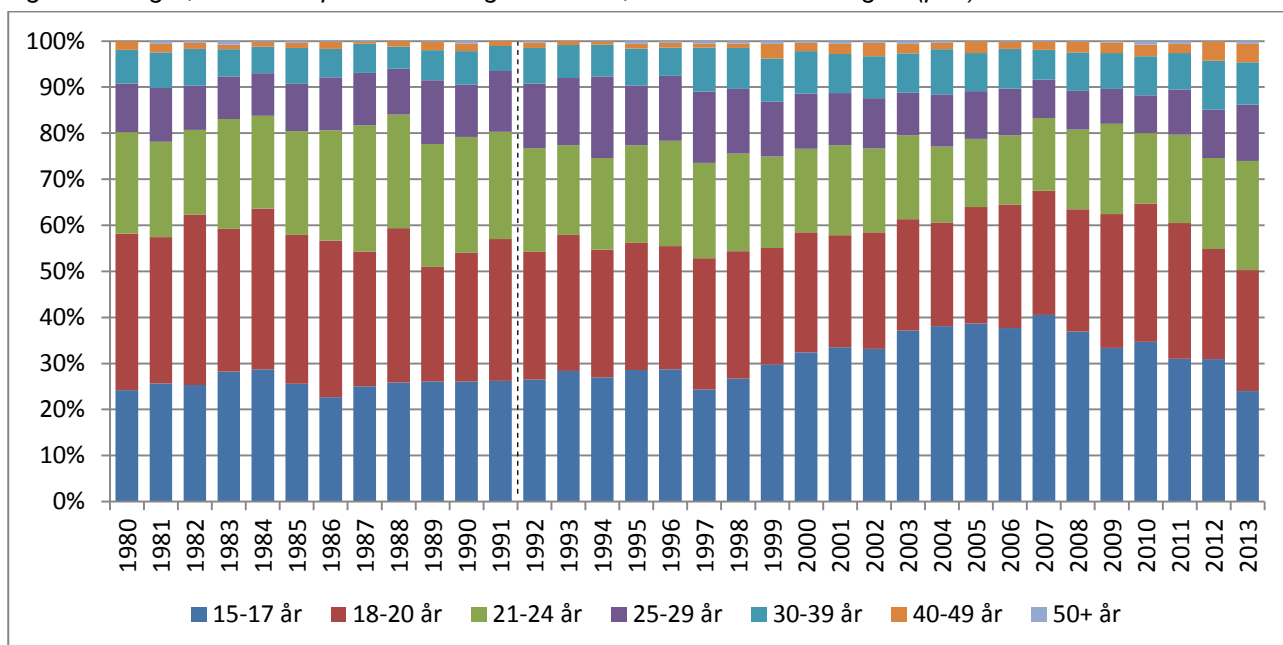
⁵ Oplysninger om alder mangler i 1,2 pct. af sagerne.

Figur 14. Sager, hvor flere personer er sigtet for vold, fordelt efter alder og år (antal).

Som følge heraf er andelen af sager med unge gerningspersoner i alderen 15-20 år faldet siden 2007, mens andelen er øget for særligt de 40-årige over en længere periode, jf. figur 15. Det bemærkes dog, at den yngste sigtede i halvdelen af samtlige voldssager med flere sigtede var 15-20 år på gerningstidspunktet i 2013.

Figur 15. Sager, hvor flere personer er sigtet for vold, fordelt efter alder og år (pct.).

3.3.1. Aldersspredning

Der er oftest under et års forskel mellem den yngste og den ældste sigtede i voldssager med flere gerningspersoner, nemlig i 23 pct. af sagerne. Aldersspredningen stiger med antallet af sigtede. I hele undersøgelsesperioden var der i gennemsnit 4,4 år mellem den yngste og den ældste gerningsperson i sager med to sigtede, 5,8 år i sager med tre sigtede og 7,1 år i sager med flere end tre sigtede, jf. tabel 8. At aldersspredningen i alle tilfælde er forholdsvis stor skyldes, at der i 14 pct. af sagerne er mindst 10 års forskel mellem den yngste og den ældste. I stort set samtlige voldssager med flere sigtede er aldersspredningen under 30 år.

Som det fremgår af tabel 8, er aldersspredningen mindst i voldssager, hvor den yngste sigtede er 15-17 år på gerningstidspunktet. For denne gruppe er aldersspredningen i gennemsnit 2,6 år i sager med to sigtede, 3,4 år i sager med tre sigtede og 5,1 år i sager med flere end tre sigtede. Samlet set er aldersspredningen typisk størst, når den yngste af de sigtede er i 30'erne.

Tabel 8. Aldersspredningen i sager, hvor flere personer er sigtet for vold, fordelt efter antallet af sigtede og alderen på den yngste i 1980-2013 (gns.).

	To sigtede	Tre sigtede	Flere end tre sigtede	I alt
15-17 år	2,6	3,4	5,1	3,3
18-20 år	3,8	5,8	8,0	4,7
21-24 år	5,2	7,6	9,7	5,9
25-29 år	6,3	9,3	11,9	7,0
30-39 år	6,4	10,4	13,8	7,1
40-49 år	5,7	10,7	8,2	6,0
50+ år	5,0	18,2	-	5,3
I alt	4,4	5,8	7,1	4,8

I 2013 var aldersspredningen større end gennemsnittet i undersøgelsesperioden, men det bør næppe tolkes som en udviklingstendens. Betragtes voldstyperne separat er aldersspredningen generelt mindst i sager om simpel vold og størst i sager om alvorligere og særlig alvorlig vold.

3.3.2. Alder og antal sigtede

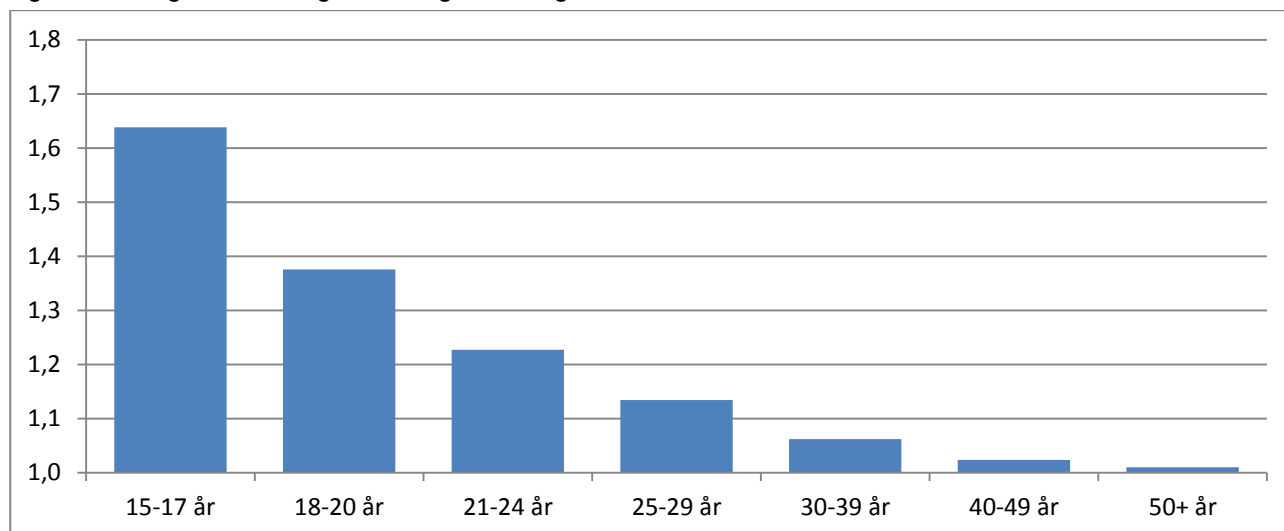
I voldssager med én sigtet er den sigtede som nævnt oftest i 20'erne på gerningstidspunktet. Af tabel 8 fremgår, at andelen af sager med unge stiger i takt med antallet af sigtede, idet den yngste var 15-17 år i godt en fjerdedel af sagerne med to sigtede, i 39 pct. af sagerne med tre sigtede og i halvdel af sagerne med flere end tre sigtede. Tilsvarende mønster findes i sager, hvor den yngste var 18-20 år, mens det modsatte gælder i sager med ældre gerningspersoner.

Tabel 8. Sager, som har medført en sigtelse for vold, fordelt efter antallet af sigtede og alder, 1980-2013 (pct.).⁶

	Én sigtet	To sigtede	Tre sigtede	Flere end tre sigtede
15-17 år	9	26	39	50
18-20 år	14	27	29	31
21-24 år	16	21	18	13
25-29 år	16	13	8	5
30-39 år	24	10	5	2
40-49 år	14	3	0,5	0,1
50+ år	6	0,5	0,1	0
I alt	100	100	100	100
I alt (N)	176.674	20.493	5662	3333

I hele den undersøgte periode blev der i gennemsnit sigtet 1,6 personer i de sager, hvor den yngste sigtede var 15-17 år, jf. figur 16. Dette gennemsnit falder meget tydeligt og klart med stigende alder til kun lige godt 1 i sager med sigtede over 50 år. Dette gælder også de enkelte voldstyper separat.

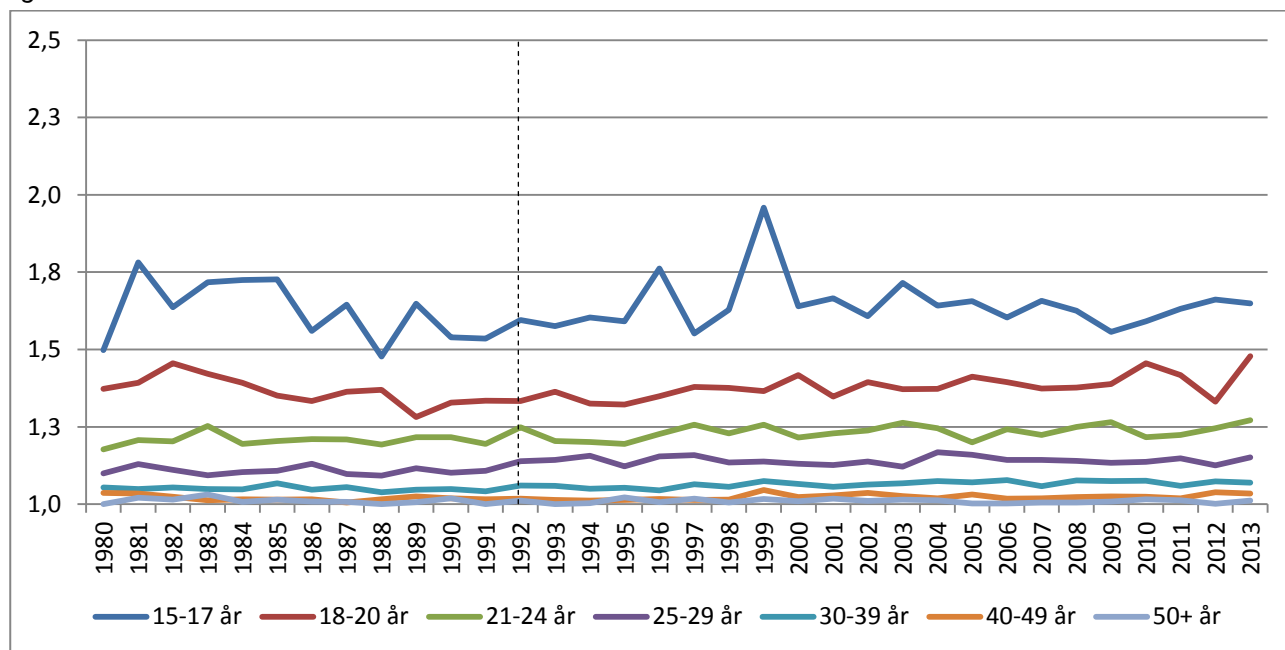
Figur 16. Det gennemsnitlige antal sigtede i sager om vold fordelt efter alder i 1980-2013.

Der er ingen tegn på, at det gennemsnitlige antal sigtede i sager om simpel, alvorligere og særlig alvorlig vold er vokset for nogle aldersgrupper og reduceret for andre i perioden 1980-2013, jf. figur 17. Med hensyn til vold o.l. mod offentlig myndighed er antallet af sigtede i sager, hvor den yngste er under 40 år, faldet.

⁶ Oplysninger om alder mangler i 0,8 pct. af sagerne.

Figur 17. Det gennemsnitlige antal sigtede i sager om vold efter straffelovens §§ 244-246 fordelt efter alder og år.

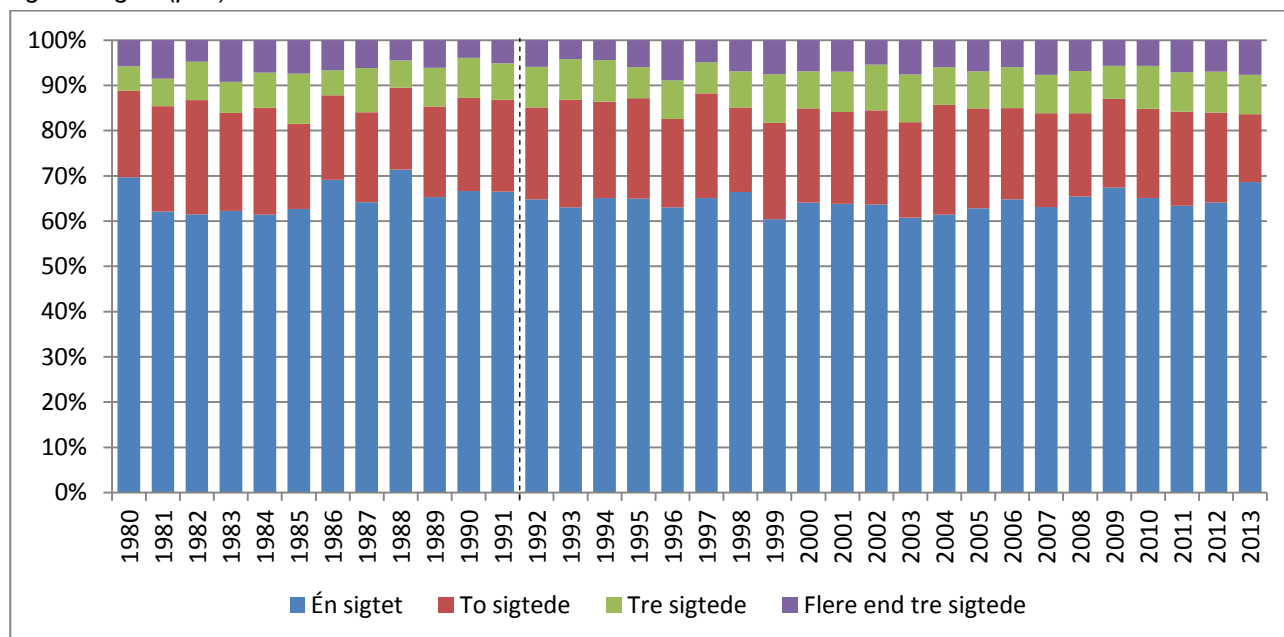

3.3.3. Sager med 15-17-årige

I det følgende fokuseres der specifikt på de helt unge, fordi de som nævnt især hyppigt begår vold sammen med andre, og fordi der almindeligvis er en særlig interesse for unges kriminalitet. I sager om vold mod privatpersoner, hvor den yngste af de sigtede var 15-17 år på gerningstidspunktet, viser der sig et ganske stabilt mønster uden tydelige udviklingstendenser i den undersøgte periode med hensyn til sagernes fordeling efter antallet af sigtede, jf. figur 18. Det ses også, at selv om de 15-17-årige oftere end de ældre er flere om at begå vold, vedrører knap to tredjedel af sagerne hvert år kun én sigtet.⁷ I 2013 var andelen 69 pct., hvilket er den største andel siden 1988, men andelen af sager med tre eller flere sigtede er ikke blevet mindre.

⁷ En opgørelse på *personniveau* viser, at 53 pct. af de 15-17-årige er alene om at begå vold, mens det gælder 60 pct. af de 18-20-årige, 69 pct. af de 21-24-årige, 77 pct. af de 25-29-årige, 86 pct. af de 30-39-årige, 90 pct. af de 40-49-årige og 92 pct. af de gerningspersoner, der var 50 år eller ældre på gerningstidspunktet.

Figur 18. Sager, hvor 15-17-årige er sigtet for vold efter straffelovens §§ 244-246, fordelt efter antallet af sigtede og år (pct.).

Der har været en del debat om piger, der begår vold i grupper. Det er imidlertid vanskeligt at få øje på en tendens til, at piger i dag i højere grad end tidligere sammen med andre piger og/eller kvinder sigtes for vold mod privatperson. Dette gælder uanset, om analysen alene omhandler 15-17-årige piger, eller den omhandler samtlige sager, hvor 15-17-årige piger er blevet sigtet med andre af samme køn. Udviklingen fluktuerer i begge tilfælde, hvilket skal ses i lyset af, at der årligt er tale om relativt få sager med flere sigtede. Sammenlignet med de jævnaldrende drenge er der generelt færre sigtede i sager, hvor piger begår vold. I 1980-2013 var der således i gennemsnit 1,4 sigtede i samtlige sager om vold begået af piger, mens antallet var 1,6 for drenge. Ved denne beregning er der ikke tages hensyn til alderen på den eller de medsigtede.

LITTERATUR

- Balvig, Flemming & Britta Kyvsgaard. 2009. "Man anmelder da vold. En analyse af ændringer i anmeldelsestilbøjeligheden for vold." København: Københavns Universitet, Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitichefen.
- Burgess, Robert L. & Ronald L. Akers. 1966. "A differential association-reinforcement theory of criminal behavior." *Social Problems* 14(2):128-147.
- Clausen, Susanne, Merete Djurhuus & Britta Kyvsgaard. 2009. "Udredning til brug for Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet." *Indsatsen mod ungdomskriminalitet. Betænkning nr. 1508.* København: Justitsministeriet.
- Cohen, Albert K. 1955. "Delinquent Boys." Glencoe: The Free Press.
- Kyvsgaard, Britta 2008. "Gaderøveri og røveri i ofrets eget hjem." København: Justitsministeriets Forskningsenhed.
- McGloin, Jean Marie & Alex R. Piquero. 2009. "I Wasn't Alone': Collective Behaviour and Violent Delinquency." *The Australian and New Zealand Journal of Criminology* 42(3):336-353.
- Miller, Walter B. 1958. "Lower Class Structure as a Generating Milieu of Gang Delinquency." *Journal of Social Issues*, 4.
- Pedersen, Anne-Julie Boesen, Britta Kyvsgaard & Flemming Balvig. 2014. "Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2013 med særligt afsnit om køn og alder." København: Københavns Universitet, Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd og Rigspolitiet.
- Reiss, Albert J. Jr. & David P. Farrington. 1991. "Advancing knowledge about co-offending: results from a prospective longitudinal survey of London males." *Journal of Criminal Law and Criminology* 82(2):360-395.
- Sarnecki, Jerzy. 2001. "Delinquent Networks: Youth Co-Offending in Stockholm." *Cambridge Studies in Criminology.* Cambridge University Press.
- Sorensen, David W. M. 2009. "Trends in juvenile co-offending: Denmark 1981-2005." Rapport fra NSfK's 51. forskerseminar I Gilleleje, s. 118-128.
- Van Mastricht, Sarah B. & David Farrington. 2009. "Co-offending, age, gender and crime type: Implications for criminal justice policy." *British Journal of Criminology* 49(4):552-573.